

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ПОЛІТИЧНА СИМВОЛІЗАЦІЯ В АРХІТЕКТУРІ

Методичні рекомендації

з підготовки до практичних занять, самостійної роботи та виконання
індивідуальних завдань для спеціальності 052 «Політологія»

Київ 2024

УДК 721+72.01+321
П 27

Укладачі: Є.В.Переґуда, докт. політ. наук, професор
Н.А.Гербут, канд. політ. наук, доцент

Рецензент: Ю.Є. Баєва, канд. політ. наук, доцент

Відповідальний за випуск Переґуда Є. В., д.п.н., проф.

Затверджено на засіданні кафедри політичних наук, протокол № 5 від 21 грудня 2023 р.

Політична символізація в архітектурі: Методичні рекомендації з підготовки до практичних занять, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань для спеціальності 052 «Політологія» / Київ. нац. ун-т буд-ва і архіт. ; укладач : Переґуда Є.В., Гербут Н.А. — Київ ; Тернопіль : КНУБА : Ф-ОП Шпак В.Б., 2024. — 27 с.

Подано тематику практичних занять, літературу та методичні рекомендації з підготовки до них, теми індивідуальних завдань, питання підсумкового контролю та список рекомендованої літератури.

Призначено для студентів спеціальності 052 «Політологія».

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	4
2. Мета дисципліни, компетентності та програмні результати навчання.....	5
3.Методика проведення практичних занять	6
4. Тематичні плани практичних занять та рекомендована література	7
5.Теми індивідуальних завдань та рекомендована література ...	17
6. Методи оцінювання знань. Питання до підсумкового контролю.....	22

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Дисципліна «Політична символізація в архітектурі» є важливою складовою підготовки фахівців з політології. Вона знаходиться на перетині політичної науки, соціології та архітектури, і спрямована на вивчення взаємозв'язків між архітектурними об'єктами та соціально-політичними процесами в суспільстві.

Монументальні споруди, меморіали, урядові будівлі часто використовуються як інструменти політичної пропаганди, закріплення певних політичних міфів та наративів. Публічні простори, площі та вулиці є ареною політичної боротьби, місцем проведення політичних ритуалів та демонстрацій. Через архітектурні форми, стилі та символи траншуються важливі політичні меседжі, які відображають владні відносини, домінуючі ідеології та прагнення різних соціальних груп.

Предметом вивчення дисципліни є, з одного боку, те, як архітектурні об'єкти відображають політичні тенденції та ідеології, а з іншого – як сама архітектура впливає на політичну свідомість та поведінку людей.

Дисципліна «Політична символізація в архітектурі» розвиває у студентів-політологів критичне мислення, вміння декодувати політичні смисли, закладені в архітектурних об'єктах. Ці знання є необхідними для аналізу політичної культури суспільства та прогнозування політичних процесів. Вивчення політичної символізації в архітектурі також дозволяє майбутнім політологам усвідомити роль архітектурного середовища у формуванні демократичних цінностей та практик. Адже архітектура публічних просторів може сприяти політичній участі, взаємодії та діалогу між різними соціальними групами, або ж навпаки - посилювати політичне відчуження та маргіналізацію. Політолог, який розуміє ці механізми та взаємозв'язки, зможе краще аналізувати та пояснювати політичні процеси, а також пропонувати шляхи демократизації суспільства через трансформацію архітектурного середовища.

Таким чином, дисципліна «Політична символізація в архітектурі» надає студентам-політологам унікальну міждисциплінарну перспективу, яка дозволяє побачити глибинні взаємозалежності між міським середовищем та політичною сферою суспільства. Вона формує компетенції, необхідні для аналізу та інтерпретації політичних смислів в архітектурі, а також для розуміння ролі архітектурного простору в політичних процесах. Це робить її цінним компонентом сучасної політологічної освіти.

«Політична символізація в архітектурі» є вибіркоким компонентом.

У цьому виданні містяться плани практичних занять, перелік літератури для підготовки до них, тематика індивідуальних завдань та рекомендації з їх підготовки, опис механізмів контролю за навчальним процесом (зокрема питання підсумкового контролю), а також елементи політики академічної доброчесності та політики відвідування.

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ, КОМПЕТЕНТНОСТІ ТА ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Мета дисципліни: формування розуміння: 1) символічної політики як особливого виду політичної комунікації, що використовує характеристики впливу символів на політичну свідомість та поведінку громадян; 2) механізмів зв'язку між архітектурними об'єктами та архітектурними просторами, з одного боку, та соціально-політичними процесами суспільства – з іншого.

Компетентності здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітнього компонента

Код	Зміст компетентності
Інтегральна компетентність	
ІК	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у політичній сфері, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів політичної науки.
Загальні компетентності	
ЗК03	Здатність бути критичним і самокритичним.
ЗК04	Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
ЗК05	Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.
Фахові компетентності	
СК03	Здатність описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних контекстах.
СК05	Здатність аналізувати взаємодію політичних акторів та інститутів, владу та урядування, політичні системи та режими, політичну поведінку у різних контекстах їх функціонування.
СК07	Здатність застосовувати теорії та методи прикладної політології, політичних комунікацій, спеціальних політологічних дисциплін у професійній діяльності.
Додаткові фахові компетентності	
ДСК01	Здатність до поглибленого розуміння тенденцій політичного розвитку, передбачення його наслідків, вироблення рекомендацій для політичного керівництва та забезпечення реалізації цих рекомендацій в політичному управлінні.

Програмні результати здобувачів освітньої програми, що формуються в результаті засвоєння освітнього компонента

Код	Програмні результати
ПРН03	Вміти критично мислити у сфері професійної діяльності.
ПРН10	Вміти описувати, пояснювати й оцінювати політичні процеси та явища у різних історичних, соціальних, культурних та ідеологічних

	контекстах.
ДПРН03	Вміти розробляти рекомендації щодо формування планів розвитку населених пунктів, просторового планування та забудови міст.

За підсумками вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- суспільно-політична роль символів;
- теоретичні та практичні засади архітектурної семантики;
- механізми набуття архітектурними об'єктами, міськими просторами та містами символічних значень;
- специфіку архітектури та символізації за різних політичних режимів;
- механізми впливу архітектурного символізму на суспільну свідомість;
- роль настінного образотворчого мистецтва (архітектурна суперграфіка, муралізм) у соціально-політичних процесах.

вміти:

- аналізувати символічне значення архітектурних об'єктів та просторів;
- визначити характер впливу архітектури на соціально-політичні процеси в суспільстві;
- визначити тип політичного режиму на підставі особливостей архітектурних об'єктів та архітектурних просторів;
- прогнозувати тенденції розвитку архітектури на основі знання тенденцій суспільно-політичного розвитку.

3. МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття – колективна форма аудиторних занять, активний метод перевірки знань, якому передують лекція і самостійне опрацювання студентами першоджерел, посібників, підручників, поточних публікацій в друкованих та електронних ЗМІ, власного конспекту лекцій. Під час семінарів студенти виступають з підготовленими доповідями, беруть участь в обговоренні інших доповідей (дискусії), формулюють запитання, виступають з рецензіями, висловлюють власні оцінки та погляди.

Для підготовки кожної теми семінарів студентам пропонується список рекомендованої літератури, опрацювання якої дозволить ґрунтовно опанувати відповідну проблематику. Рекомендованою літературою можна скористатися на Освітньому сайті КНУБА, в читальному залі бібліотеки

КНУБА, в навчально-методичному кабінеті кафедри політичних наук і права (ауд. 432).

Доповіді з питань семінару повинні бути в межах 10 -15 хв. Подальше обговорення доповіді можуть бути у формі доповнення, запитання, зауваження, розгорнутої оцінки. Регламент участі в обговоренні доповіді – до 5 хв.

У разі організації навчального процесу онлайн заняття проводяться на платформі Microsoft Teams. Викладач формує відповідну команду, для чого кожен студент повинен мати персональний корпоративний обліковий запис КНУБА. Навчальні матеріали розміщуються в Microsoft Teams, а також на Освітньому сайті КНУБА.

Консультації з дисципліни проводяться викладачем курсу щотижнево. Графік доводиться до студентів на початку вивчення дисципліни.

4. ТЕМАТИЧНІ ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Змістовий модуль 1.

Символічна політика як теоретичний фундамент політичної символізації в архітектурі.

Практичне заняття 1.

ТЕОРІЯ СИМВОЛІВ ТА СИМВОЛІЧНА ПОЛІТИКА

План

1. Теоретичне осмислення поняття «символ».
2. Види символів.
3. Символізм в політиці.
4. Символічне політичне представництво.

Контрольні запитання

1. Що означав термін "symbolon" у Давній Греції і як це пов'язано з сучасним розумінням символу?
2. Як середньовічна філософія трактувала світобудову в контексті символізму? Наведіть приклад дискусії між іконофілами та іконоборцями.
3. Як І. Кант та В. Гумбольдт вплинули на розвиток уявлень про символ у європейській науці?
4. Розкрийте сутність "символічного конструктивізму" Е. Кассіра. Чому він називав людину "символічною твариною"?
6. Яку роль відіграє символізація у формуванні соціальної реальності згідно з П. Бурдьє та Е. Фегеліном?

7. Чому навіть авторитарна влада прагне заручитися підтримкою народу за допомогою символічної політики?

8. В чому полягає сутність концепції символічної політики М. Едельмана?

9. Як П. Бурдьє визначав "символічну владу" та "символічне насильство"? Як вони пов'язані з символічною політикою?

10. У чому полягає відмінність символічного політичного представництва від представництва інтересів соціальних груп? Наведіть приклади символічних політичних лідерів.

Література

Гербут І.А., Гербут Н.А. Символічне представництво в аспекті легітимації політичної влади. *Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики*: Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 20–21 берез. 2020 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури України. Київ. Нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Центр КНУКіМ, 2020. С.51-58.

Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Конспект лекцій з дисципліни «Політична символізація в архітектурі», 2018. URL:

<https://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=11071>

Полянська В.Ю. Символічна політика як система політичних технологій : автореф. дис ... канд. політ. наук : 23.00.02. Дніпропетровськ, 2004.

Bourdieu P. Sur le pouvoir symbolique. *Annales. Economic. Societe. Civilisations*. 1977. №3. P. 407-412.

Edelman M. Politics as symbolic action. Mass arousal and quiescence. Chicago, Markham publishing company, 1971. 188 p.

Практичне заняття 2. СИМВОЛІЧНА ЦІННІСТЬ АРХІТЕКТУРИ

План

1. Архітектура як чинник символічної політики.
2. Творення «тексту міста» засобами архітектури.
3. Рівні політичної символізації в архітектурі.
4. Гендерний аспект в символізмі міста.

Контрольні запитання

1. Як архітектурні об'єкти виступають носіями культурної інформації? Чому інтерпретація культурних кодів в архітектурі не може бути однозначною?

2. Розкрийте погляди В. Гюго на символічне значення архітектури. Чому він вважав, що з появою друкованої книги архітектура занепадає?
3. З яких складових формується загальний смисл архітектурного символу? Чому символічний зміст архітектурного об'єкта динамічно змінюється?
4. Як архітектурні об'єкти формують символічний простір міста і транслюють певні культурні коди та смисли? Наведіть приклади знакових споруд, що відіграють важливу роль у "тексті" відомих міст.
5. Як різні архітектурні стилі співвідносяться з духом часу і домінуючою ідеологією?
6. Яким чином архітектура сучасних міст відображає глобалізаційні та локальні процеси в міському просторі?
7. Чи можна простежити зв'язок між домінуванням маскулінних символів у міському середовищі (наприклад, монументи державним діячам, полководцям тощо) та патріархальним устроєм суспільства?

Література

- Гербут Н.А., Гербут І.А. Імідж міста - «дружнє до жінок». *Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики*: Міжнар. наук.- практ. конф., Київ, 18-19 берез. 2021 р. / М-во освіти і науки України, Київ. Нац. Ун-т культури і мистецтв. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2021. С. 38-44.
- Гербут Н.А. Залежність статусу жінок в суспільстві від символічної репрезентації їх у міському соціальному просторі. *Просторове планування: містопланування, архітектура, політичні та соціокультурні засади*: зб. наук. пр. Вип. І. В 2-х ч. (ч.1). Київ–Тернопіль : «Бескиди», 2020. С. 198 - 201.
- Перегида Є.В., Гербут Н.А. Конспект лекцій з дисципліни «Політична символізація в архітектурі», 2018. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=11071>
- Перегида Є.В., Гербут Н.А. Візуалізація політичних відносин засобами архітектури. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Політологія*. 2019. №2 (41). С. 20-37.
- Полянська В.Ю. Символічна політика як система політичних технологій : автореф. дис ... канд. політ. наук : 23.00.02. Дніпропетровськ, 2004.
- Хома Н. М. Архітектурний символізм: політика, виражена у камені. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2015. Вип. 18. - С. 92-97.
- Glenn M. Architecture Demonstrates Power. 2003. URL : <http://surl.li/sopsp>
- Power and Architecture: The Construction of Capitals and the Politics of Space /ed. by Michael Minkenberg. New-York : Berghahn, 2014. 320 p.

Змістовий модуль 2. Політичний символізм міських архітектурних просторів

Практичне заняття 3. СТОЛИЦІ: СИМВОЛІЗАЦІЯ ЗАСНУВАННЯ, ПРОЦЕСІВ РОЗВИТКУ ТА ПЕРЕНЕСЕННЯ.

План

1. Концепція столиці: містика влади та простору.
2. Центральне розміщення столиці як символ справедливості.
3. Столиця як символ ідентичності та двійник нації.
4. Жорсткі і м'які столиці. Столиці і політичні режими.
5. Перенесення столиці як фактор зміни політичної просторової структури.

Контрольні запитання

1. Як архітектурно-просторова організація столиці відображає ідеологію влади, її прагнення до домінування та контролю над простором?
2. Яким чином у плануванні та забудові столиці реалізуються містичні, сакральні або езотеричні уявлення про ідеальне місто як проєкцію небесного порядку на землі?
3. Як центральне розташування столиці в географічному та символічному просторі країни пов'язане з ідеєю справедливості та рівновіддаленості влади від усіх регіонів? Чи завжди такий принцип розміщення столиці реалізується на практиці?
4. Наскільки актуальною залишається концепція центрального розміщення столиці в епоху глобалізації та розвитку комунікаційних технологій, коли фізичний простір втрачає своє значення? Чи можуть сьогодні символічні функції столиці реалізовуватися незалежно від її географічного положення?
5. Яким чином розвиток і трансформація столиці пов'язані з процесами націєтворення, зміною політичних режимів та ідеологій?
6. Чим відрізняється архітектурно-просторова організація "жорстких" столиць, що уособлюють авторитарні й тоталітарні режими, від "м'яких" столиць демократичних країн?
7. Яку роль відіграють практики перейменування вулиць, знесення старих і зведення нових пам'ятників, реконструкції центральних ансамблів у процесі ідеологічного "перекодування" міського простору після революцій або демократичних транзитів?
8. Які політичні, економічні та соціокультурні чинники зумовлюють рішення про перенесення столиці до іншого міста?
9. Чи можна простежити відмінності в символізації та архітектурно-містобудівних підходах до розвитку колишньої і нової столиць?

Література

Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Конспект лекцій з дисципліни «Політична символізація в архітектурі», 2018. URL:

<https://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=11071>

Pipan T. Building a sense of a nation. URL: <http://surl.li/sosdz>

Power and Architecture: The Construction of Capitals and the Politics of Space /ed. by Michael Minkenberg. New-York : Berghahn, 2014. 320 p.

Su X. Building new cities in the Global South: Neoliberal planning and its adverse consequences. *Urban Governance*. 2023. Vol. 3 (1). P. 67-75.

Urban F. Postmodern Architecture in Socialist Poland: Transformation, Symbolic Form and National Identity. London: Routledge, 2020. 238 p.

Yakubu P. Lessons from Relocating and Building New Capital Cities in the Global South, 2024. URL: <http://surl.li/sosco>

Практичне заняття 4. ПОРТОВІ МІСТА ЯК СИМВОЛ ПОЛІТИЧНОЇ ВІДКРИТОСТІ

План

1. Архітектура Стамбула як відображення культури європейського та азійського континентів.
2. Гданськ: символ відродження чи фальші?
3. Марсель як місто інтернаціональної архітектури.
4. Нью-Йорк – місто архітектурних мутантів та утопічних фантазій.

Контрольні запитання

1. Як в архітектурному ландшафті Стамбула поєднуються та взаємодіють елементи європейської та азійської культурних традицій? Які знакові споруди та ансамблі міста найбільш яскраво ілюструють цей синтез (наприклад, собор Святої Софії, Блакитна мечеть, палац Топкапи тощо)?

2. Як Стамбул, що протягом століть був столицею могутніх імперій (Римської, Візантійської, Османської), увібрав та переосмислило різні культурні впливи в своєму міському просторі?

3. Як відбудова історичного центру Гданська після руйнувань Другої світової війни відобразила прагнення міста зберегти свою культурну спадщину та ідентичність? Чи можна розглядати цей процес як символ відродження та життєстійкості міської громади?

4. Наскільки відновлені архітектурні ансамблі Гданська відповідають принципам автентичності та історичної достовірності? Чи не є новий образ міста, створений методом "ретроспективної реконструкції", своєрідною імітацією або "фальсифікацією" минулого? Які аргументи "за" і "проти"

такого підходу до відбудови міст існують у сучасній архітектурній теорії та практиці?

5. Яким чином географічне розташування Марселя як портового міста на узбережжі Середземного моря вплинуло на формування його космополітичного архітектурного образу?

6. Які знакові споруди та ансамблі Марселя найбільш яскраво втілюють ідеї інтернаціональної архітектури, відкритості до світу та діалогу культур (наприклад, Ла Сіте Радьез Ле Корбюзьє, МУСЕМ - Музей європейських і середземноморських цивілізацій тощо)? Як ці об'єкти вписуються в контекст міста та взаємодіють з його історичною забудовою?

7. Як популярність Коні-Айленда на початку 1900-х років як курорту для робітничого класу та його демографічне розмаїття іммігрантів і маргіналізованих груп вплинули на його архітектурний ландшафт і культурну символіку? Чи можна розглядати його як "плавильний котел" або "демократичний простір" на противагу більш ексклюзивним місцям відпочинку?

8. Як унікальний архітектурний ландшафт Нью-Йорка, з його хмарочосами, багаторівневими просторами та футуристичними формами, відображає дух експериментаторства, інновацій та сміливих урбаністичних візій? Чому місто можна назвати "архітектурною лабораторією" або "містом архітектурних мутантів"?

9. Чи можна розглядати "манхеттенську решітку" як своєрідний символ демократичності та егалітаризму міського простору, де кожна ділянка має рівний потенціал для розвитку? Або ж, навпаки, ця планувальна структура символізує уніфікацію та стандартизацію міського життя, нівелювання індивідуальності та історичної пам'яті місця?

Література

Гданськ: історія портового міста, що повстало з руїн і стало туристичною перлиною. *Vogue*. 2022. URL: <http://surl.li/spwwm>

Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Конспект лекцій з дисципліни «Політична символізація в архітектурі», 2018. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=11071>

Kowalewski M. Images and Spaces of Port Cities in Transition. *Space and Culture*. 2021. Vol. 24 (1). P. 53-56.

Tommaschi E. Port Cities, Heritage Cities. A comparative perspective on maritime cultural quarters. *Portusplus*. 2020. №9. URL: <http://surl.li/snrzy>

Практичне заняття 5.

МІСЬКІ ПЛОЩІ ЯК ЦЕНТРИ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ: ІСТОРИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ТА СУЧАСНИЙ СТАН

1. Простір площ як арена соціальних взаємодій. Тенденції розвитку.

2. Політичний символізм давньоримських форумів.
3. Роль середньовічних та новочасних площ європейських країн у суспільно-політичній історії.
4. Політичний символізм площ сучасних українських міст.

Контрольні запитання

1. Як еволюціонувала роль міських площ як публічних просторів для соціальних взаємодій протягом історії урбанізму? Які основні функції (політичні, економічні, культурні, рекреаційні тощо) виконували площі в різні епохи та як це відображалось в їхньому архітектурно-просторовому вирішенні?

2. Які сучасні тенденції трансформації міських площ можна виділити в контексті глобалізації, розвитку цифрових технологій та зміни моделей соціальної комунікації?

3. Як архітектурно-просторова організація давньоримських форумів відображала ієрархію влади та політичний устрій Римської республіки й імперії?

4. Яким чином скульптурне оздоблення давньоримських форумів (наприклад, статуї державних діячів, військових героїв, алегоричні фігури чеснот тощо) використовувалося для трансляції офіційної ідеології та пропаганди імперських цінностей?

5. Яким чином архітектурно-просторові особливості середньовічних площ сприяли їхньому функціонуванню як місць політичної комунікації та репрезентації влади?

6. Як у добу Ренесансу та Бароко відбувалася трансформація європейських площ відповідно до нових ідеалів абсолютизму, раціоналізму та перспективного містобудування?

7. Яким чином великі площі та проспекти часів Класицизму й Ампіру, створені внаслідок масштабних містобудівних перетворень (наприклад, площа Згоди в Парижі, Театральна площа в Берліні тощо), відображали просвітницькі ідеї про раціональну організацію суспільства та міського життя?

8. Яка роль символічного капіталу та історичної пам'яті, закладеної в архітектурному образі площ, у мобілізації суспільства та легітимації політичних змін?

9. Як архітектурно-просторова організація та символічне оформлення центральних площ українських міст (наприклад, Майдану Незалежності в Києві, площі Свободи в Харкові, площі Ринок у Львові тощо) відображають процеси націєтворення, деколонізації та європеїзації після здобуття Україною незалежності? Яку роль відіграють такі елементи, як пам'ятники національним діячам, державна символіка, меморіали тощо, у формуванні нової політичної ідентичності?

10. Яким чином реконструкція та переосмислення публічних просторів на площах українських міст (наприклад, демонтаж радянських монументів, встановлення нових пам'ятних знаків, зміна топоніміки тощо) відображають зміни політичного курсу та ціннісних орієнтирів суспільства? Як ці трансформації впливають на колективну пам'ять та сприйняття історії в урбаністичному контексті?

Література

Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Конспект лекцій з дисципліни «Політична символізація в архітектурі», 2018. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=11071>

Haas T. Traditional European Squares in Contemporary Urbanism: Dubrovnik's Medieval Squares. *Open House International*. 2009. Vol. 34 (4). P.57-73.

Hung Wu. Remaking Beijing: Tiananmen Square and the Creation of a Political Space. University of Chicago Press, 2005. URL: <https://arthistory.uchicago.edu/faculty/publications/remaking-beijing-tiananmen-square-and-creation-political-space>

Power and Architecture: The Construction of Capitals and the Politics of Space /ed. by Michael Minkenberg. New-York : Berghahn, 2014. 320 p.

Змістовий модуль 3.

Політична символізація окремих архітектурних об'єктів.

Практичне заняття 6.

ПОЛІТИЧНИЙ СИМВОЛІЗМ АДМІНІСТРАТИВНИХ БУДІВЕЛЬ

План

1. Єлисейський палац у Франції як уособлення влади і могутності.
2. Символічне прочитання урядових будівель Німеччини.
3. Політичний символізм Капітолія та Білого дому.

Контрольні запитання

1. Як архітектурний стиль та декоративне оздоблення Єлисейського палацу відображають ідеали французької державності, республіканські цінності та імперські амбіції в різні історичні періоди?

2. Яку роль відіграють протокольні заходи та церемонії, що відбуваються в Єлисейському палаці (наприклад, інавгурація президента, прийоми іноземних делегацій, святкування національних свят тощо), у формуванні символічного статусу цієї будівлі як центру політичного життя країни?

3. Як архітектура та містобудівне розташування урядових будівель Німеччини (Рейхстагу, будівля Відомства федерального канцлера тощо) відображають ідеї демократії, федералізму та децентралізації влади, що лягли в основу політичного устрою ФРН після Другої світової війни? Яким чином ці об'єкти символізують відкритість і підзвітність державних інституцій громадянському суспільству?

4. Які ключові історичні події та політичні рішення пов'язані з Капітолієм та Білим домом? Як ці події вплинули на їх символічне значення?

5. Порівняйте архітектурні особливості та дизайн Капітолія і Білого дому щодо символічного навантаження.

Література

Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Конспект лекцій з дисципліни «Політична символізація в архітектурі». 2018. URL:

<https://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=11071>

Bennett E. «To the German people»: What is the history behind Berlin's iconic Reichstag? 2020. URL: <http://surl.li/sofnh>

History of the Elysée Palace, 2023. URL: <http://surl.li/sofil>

U.S. Capitol Building, 2021. URL: <http://surl.li/soscu>

Stamp E. The White House: Everything You Need to Know About the US President's Residence. 2023. URL: <http://surl.li/sosdb>

Практичне заняття 7-8.

ПАМ'ЯТНИКИ, ТРИУМФАЛЬНІ КОЛОНИ ТА ОБЕЛІСКИ: СИМВОЛІЧНЕ ПРОЧИТАННЯ. АРХІТЕКТУРНА СУПЕРГРАФІКА ТА МУРАЛІЗМ У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ ВІДНОСИН

План

1. Колони та пам'ятники у Стародавньому Римі.
2. Символічне прочитання пам'ятників, триумфальних колон та обелісків в Західній Європі.
3. Монумент Незалежності України.
4. Візуалізація як політичний інструмент впливу.
5. Стріт-арт в сучасній Україні.

Контрольні запитання

1. Розкажіть про найвідоміші триумфальні колони в Стародавньому Римі, такі як Колона Траяна, Колона Марка Аврелія тощо. Яку роль вони відігравали в увічненні військових перемог та прославленні імператорів?

2. Порівняйте символізм тріумфальних колон і пам'ятників різних епох у західноєвропейських містах (наприклад, Колона Нельсона в Лондоні, Вандомська колона в Парижі, Колона Перемоги в Берліні тощо). Як вони відображають домінуючі ідеології, цінності та політичні настрої свого часу? Яку роль відіграє їх розташування у міському просторі?

3. Як архітектура та містобудівне розташування урядових будівель Німеччини (Рейхстагу, будівля Відомства федерального канцлера тощо) відображають ідеї демократії, федералізму та децентралізації влади, що лягли в основу політичного устрою ФРН після Другої світової війни? Яким чином ці об'єкти символізують відкритість і підзвітність державних інституцій громадянському суспільству?

4. Розкрийте історію та символічне значення обелісків, встановлених у різних містах Західної Європи (наприклад, Обеліск Фламінію в Римі, Луксорський обеліск у Парижі, Обеліск Клеопатри в Лондоні). Як ці давньоєгипетські монументи, привезені в Європу, вписалися в нове культурне середовище? Яким чином вони втілюють ідеї імперської могутності, культурної спадкоємності чи зв'язку з минулим? Проаналізуйте їх роль як міських домінант.

5. Розкрийте історичний контекст створення Монументу Незалежності та його значення для українського суспільства. Як ідея встановлення цього монументу пов'язана з проголошенням незалежності України в 1991 році? Яку роль відіграла церемонія відкриття пам'ятника в 2001 році в консолідації нації навколо ідеї державності? Чому образ Оранти-Берегині став центральним символом монументу і як він резонує з традиціями української культури?

6. Розкрийте роль муралів (монументальних настінних розписів) як засобу політичного висловлення і соціального активізму. Наведіть приклади відомих муралів, які піднімали гострі політичні й соціальні теми, кидали виклик владі, закликали до боротьби та змін (наприклад, муралі Дієго Рівєри в Мексиці, Бенксі в різних країнах, графіті на Берлінській стіні тощо). Як публічний характер і монументальний масштаб муралів роблять їх ефективним інструментом комунікації з широкою аудиторією? Яку роль відіграє сам процес створення політичних муралів як форма громадського активізму?

7. Проаналізуйте еволюцію стріт-арту в Україні від суто декоративних графіті до потужного інструменту соціально-політичного висловлення. Які ключові події та суспільні процеси вплинули на розвиток і тематику українського стріт-арту? Наведіть приклади знакових муралів або графіті, що відображають ці зміни.

Література

Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Конспект лекцій з дисципліни «Політична символізація в архітектурі». 2018. URL:
<https://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=11071>

Перегуда Є.В., Івашко О. Д. Візуалізація як механізм символічної політики (кейс муралізму у постреволюційній Україні). *Держава і право*. 2016. Випуск 71. С.3-14.

Тимофієнко, В. І. Історія архітектури Стародавнього світу. К. : Наук. думка, 2006. 512 с.

Hundertmark C. The art of rebellion: world of streetart. Gingko Press, 2003. 143 p.

Kendrick L. The Hidden Secrets of Nelson's Column. 2023. URL: <https://www.londonxlondon.com/nelsons-column/>

Landsberg T. 150 years of Berlin's Victory Column: Changing symbolism. 2023. URL: <https://www.dw.com/en/150-years-of-berlins-victory-column-changing-symbolism/a-66623291>

Rigney A. Why Monuments Matter (And When They Don't). 2020. URL: <http://surl.li/sosdt>

Routers J. 150 years ago, when the Vendôme column fell. 2021. URL: <http://surl.li/sosal>

Runeckles T. Divine Representation in Documentary Style: Gods on the Columns of Trajan and Marcus Aurelius. *Journal of Roman Studies*. 2023. Vol. 113. P. 79-106.

5. ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАВДАНЬ ТА РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Символи та реальність: проблема співвідношення.
2. Концепція символічного капіталу П. Бурдьо.
3. Символічна політика та демократія: проблеми співвідношення.
4. Політична номіналізація: радянське минуле, українська сучасність.
5. Візуалізація як головний механізм впливу на політичну свідомість в сучасних умовах.
6. Символічні практики сучасних революцій («кольорові» революції).
7. Символічний потенціал Революції Гідності.
8. Архітектура як інструмент перетворення соціальної реальності.
9. «Віденський модерн» та вплив архітектури на суспільство.
10. Архітектор і влада: сценарії взаємодії (на прикладі відомих архітекторів).
11. Архітектура тоталітарних політичних режимів.
12. Знаки-символи представництва в урядових спорудах тоталітарних режимів як засіб ідеологічного впливу.
13. Від класицизму до ампіру: еволюція в контексті суспільно-політичних змін.
14. Функціоналізм в архітектурі: суспільно-політична сутність.

15. Модернізм та хай-тек в архітектурі – інструменти елітарної демократії чи інформаційного тоталітаризму?
16. Архітектура штаб-квартири ООН – маніфест інтернаціонального стилю.
17. Автомонументалізм: суспільно-політична сутність та реалізація в архітектурі.
18. Місто як символ утопічних політичних вчень.
19. Осьова симетрія в архітектурі як символізація влади та контролю над суспільством.
20. Історична вісь (королівська перспектива) як символ багатівікового процесу створення величчї столиці Франції.
21. Архітектура портових міст як символ відкритості світу та свободи.
22. Трансформація символічних функцій столиць: від абсолютизму до національних держав.
23. Концепції столиць: містика влади та простору.
24. Містика центральності столичних міст.
25. Новозбудовані столиці – прорив у майбутнє чи елітні заповідники?
26. Гуманітарний розвиток міст як інструмент політичної децентралізації (Марсель, Анкара або інші приклади).
27. Манхеттенська решітка як інструмент структурування міського життя.
28. Вулична скульптура: сучасні тенденції та механізми впливу на суспільну свідомість (в теоретичному контексті та на прикладі окремих міст).
29. Капітолій як символ федеральної влади (символічні елементи – розташування, купол, колони тощо).
30. Політика національної пам'яті в містобудуванні та архітектурі: світовий та український досвід.
31. Індустрія розваг та формування гіперштучної реальності.
32. Нові елементи в представницькій архітектурі як символ відкритості влади (остання чверть ХХ ст.).
33. Білий дім – символ рівності й демократії чи світової влади?
34. Представницька архітектура України: символічне прочитання.
35. Образи (міфічних) тварин в архітектурі як політичні символи.
36. Єгипетські мотиви в патріотичній символіці архітектурних об'єктів, що прославляли Наполеона Бонапарта.
37. Величність монументів як засіб звеличення правителів (на прикладі архітектури Стародавнього Єгипта та Стародавньої Греції).
38. Мавзолей Леніна – вавилонський зікурат на Червоній площі: священний центр радянського суспільства.
39. Храмова архітектура як основний засіб символізації влади у Стародавньому Єгипті.

40. Храмова архітектура як основний засіб символізації влади у Стародавній Греції.
41. Площі прямокутні, квадратні, круглі та неправильної форми: символічне прочитання.
42. Давньоримські форуми: від центру політичного життя громадян до місця культу імператорів (форуми Цезаря, Августа, Траяна).
43. Ринкові (ратушні) площі: символізація самостійності міст, зв'язку політики й торгівлі.
44. Королівські площі в епоху класицизму як символ утвердження абсолютизму.
45. Площа Згоди в Парижі – символ перемоги над абсолютною монархією та примирення станів.
46. Трафальгарська площа – символ національної самосвідомості, політичного та суспільного життя Великобританії.
47. Майдан Незалежності: символічне прочитання.
48. Муралізм як соціально-політичне явище: витоки та сучасні тенденції.
49. Тенденції розвитку муралізму після Революції Гідності.
50. «Мистецтво – наша зброя».
51. Ересунський міст – символ політичної злагоженості та єдності Швеції та Євросоюзу.
52. Символічний аспект повоєнної відбудови.
53. Архітектура як складова символічного тексту міста.
54. Архітектура як інструмент конструювання національної ідентичності.

Література

1. Акайомова А. Невербальні знаки в політичній семіотиці. *Політичний менеджмент*. 2010. № 5. С. 31–37.
2. Іданськ: історія портового міста, що повстало з руїн і стало туристичною перлиною. *Vogue*. 2022. URL: <http://surl.li/spwww>
3. Гербут І.А., Гербут Н.А. Символічне представництво в аспекті легітимації політичної влади. *Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики*: Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 20–21 берез. 2020 р. / М-во освіти і науки України, М-во культури України. Київ. Нац. ун-т культури і мистецтв. Київ: Центр КНУКіМ, 2020. С.51-58.
4. Гербут Н.А., Гербут І.А. Імідж міста - «дружнє до жінок». *Імідж і репутація: сучасні тенденції і виклики*: Міжнар. наук.- практ. конф., Київ, 18-19 берез. 2021 р. / М-во освіти і науки України, Київ. Нац. Ун-т культури і мистецтв. Київ: Вид. центр КНУКіМ, 2021. С. 38-44.
5. Гербут Н.А. Залежність статусу жінок в суспільстві від символічної репрезентації їх у міському соціальному просторі. *Просторове планування: містопланування, архітектура, політичні та*

- соціокультурні засади*: зб. наук. пр. Вип. I. В 2-х ч. (ч.1). Київ–Тернопіль : «Бескиди», 2020. С. 198 - 201.
6. Ланюк Є. Ю. Історичні типи діалогічності політики і мистецтва: вплив на формування людських свобод [Текст] : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.01 ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2015. 221 с.
  7. Павлишин О. Знак політичний // Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. Л. : Новий світ-2000, 2015.
  8. Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Візуалізація політичних відносин засобами архітектури. *Вісник Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого. Серія: Політологія*. 2019. №2 (41). С. 20-37.
  9. Перегуда Є.В., Гербут Н.А. Конспект лекцій з дисципліни «Політична символізація в архітектурі». 2018. URL: <https://org2.knuba.edu.ua/mod/resource/view.php?id=11071>
  10. Перегуда Є.В., Івашко О. Д. Візуалізація як механізм символічної політики (кейс муралізму у постреволюційній Україні). *Держава і право*. 2016. Випуск 71. С.3-14.
  11. Полянська В.Ю. Символічна політика як система політичних технологій : автореф. дис ... канд. політ. наук : 23.00.02. Дніпропетровськ, 2004.
  12. Трошкіна О. А. Семантика архітектури : навч. посіб. К. : НАУ, 2008. 96 с.
  13. Хома Н. М. Архітектурний символізм: політика, виражена у камені. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2015. Вип. 18. - С. 92-97.
  14. Цуканова Г. Сучасне вуличне графіті як форма соціальної реклами. *Український науковий журнал «Освіта регіону»*. 2013. № 1. URL : <http://social-science.com.ua/article/1010>.
  15. Черкес Б. С. Національна ідентичність в архітектурі громадських центрів столичних міст в умовах ідеологічної детермінації. Автореф. ... д-ра архітектури. К., 2006.
  16. Berger P., Luckmann T. *The Social Construction of Reality. A Treatise on sociology of Knowledge*. Penguin Books, 1966. 219 p.
  17. Bourdieu P. *Sur le pouvoir symbolique. Annales. Economic. Societe. Civilisations*. 1977. №3. P. 407-412.
  18. Edelman M. *Politics as symbolic action. Mass arousal and quiescence*. Chicago, Markham publishing company, 1971. 188 p.
  19. Glenn M. *Architecture Demonstrates Power*. URL : <http://surl.li/sopds>
  20. Hundertmark C. *The art of rebellion: world of streetart*. Gingko Press, 2003. 143 p.
  21. Jones P. B. *Architecture and Ritual How Buildings Shape Society*. London: Bloomsbury, 2016. 392 p.

22. Hundertmark C. The art of rebellion: world of streetart. Gingko Press, 2003. 143 p.
23. Jones P. B. Architecture and Ritual How Buildings Shape Society. Bloomsbury Academic. 392 p.
24. Kowalewski M. Images and Spaces of Port Cities in Transition. *Space and Culture*. 2021. Vol. 24 (1). P. 53-56.
25. Landsberg T. 150 years of Berlin's Victory Column: Changing symbolism. 2023. URL: <http://surl.li/soseo>
26. Meyer T. Die Transformation des Politischen. Frankfurt/Main, 1994.
27. Pipan T. Building a sense of a nation. URL: <http://surl.li/sosdz>
28. Power and Architecture: The Construction of Capitals and the Politics of Space /ed. by Michael Minkenberg. New-York : Berghahn, 2014. 320 p.
29. Rigney A. Why Monuments Matter (And When They Don't). 2020. URL: <http://surl.li/sosdt>
30. Rosenberg H. The American Action Painters // Reading Abstract Expressionism. Context and Critique / ed. by G. Landau Ellen. Yale : University Press, 2005.
31. Routers J. 150 years ago, when the Vendôme column fell. 2021. URL: <http://surl.li/sosal>
32. Runeckles T. Divine Representation in Documentary Style: Gods on the Columns of Trajan and Marcus Aurelius. *Journal of Roman Studies*. 2023. Vol. 113. P. 79-106.
33. Stamp E. The White House: Everything You Need to Know About the US President's Residence. 2023. URL: <http://surl.li/sosdb>
34. Su X. Building new cities in the Global South: Neoliberal planning and its adverse consequences. *Urban Governance*. 2023. Vol. 3 (1). P. 67-75.
35. Tommarchi E. Port Cities, Heritage Cities. A comparative perspective on maritime cultural quarters. Portusplus. 2020. №9. URL: <http://surl.li/snrzy>
36. Urban F. Postmodern Architecture in Socialist Poland: Transformation, Symbolic Form and National Identity. London: Routledge, 2020. 238 p.
37. U.S. Capitol Building, 2021. URL: <http://surl.li/soscu>
38. Yakubu P. Lessons from Relocating and Building New Capital Cities in the Global South, 2024. URL: <http://surl.li/sosco>

6. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ. ПИТАННЯ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Методи контролю та оцінювання знань

Загальне оцінювання здійснюється через вимірювання результатів навчання у формі проміжного (модульного) та підсумкового контролю (залік) відповідно до вимог зовнішньої та внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти.

Політика щодо академічної доброчесності

Тексти індивідуальних завдань (у тому числі у випадку, коли вони виконуються у формі презентацій або в інших форматах) можуть перевірятися на наявність академічного плагіату. Для зарахування індивідуального завдання показник оригінальності тексту має становити не менше 70 %. Виняток становлять випадки зарахування публікацій здобувачів у матеріалах наукових конференцій та інших наукових збірниках, які вже пройшли перевірку на плагіат.

Списування під час тестування та інших видів письмового контролю знань (у тому числі із використанням мобільних пристроїв) заборонене. У разі виявлення факту списування здобувач отримує інше завдання для повторного виконання. У разі повторного порушення призначається додаткове заняття для проходження відповідного виду контролю.

Політика щодо відвідування

Здобувач, який пропустив аудиторне заняття з поважних причин, має продемонструвати викладачу та надати до деканату факультету документ, який засвідчує ці причини.

За об'єктивних причин (хвороба, міжнародне стажування, наукова та науково-практична конференція (круглий стіл) тощо) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Методи контролю

Основні форми участі Здобувачів у навчальному процесі, що підлягають поточному контролю: виступ на практичних заняттях; доповнення, опонування до виступу, рецензія на виступ; участь у дискусіях; аналіз першоджерел; письмові завдання (тестові, індивідуальні роботи у формі рефератів); та інші письмові роботи, оформлені відповідно до вимог. Кожна тема курсу, що винесена на лекційні та практичні заняття, відпрацьовується Здобувачами у тій чи іншій формі, наведеній вище. Обов'язкова присутність на лекційних заняттях, активність впродовж семестру, відвідування/відпрацювання усіх аудиторних занять, виконання інших видів робіт, передбачених навчальним планом з цієї дисципліни.

При оцінюванні рівня знань Здобувача аналізу підлягають:

- характеристики відповіді: цілісність, повнота, логічність, обґрунтованість, правильність;
- якість знань (ступінь засвоєння фактичного матеріалу): осмисленість, глибина, гнучкість, дієвість, системність, узагальненість, міцність;
- ступінь сформованості умінь поєднувати теорію і практику під час розгляду ситуацій, практичних завдань;

- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки з проблем, що розглядаються;

- досвід творчої діяльності: уміння виявляти проблеми, розв'язувати їх, формувати гіпотези;

- самостійна робота: робота з навчально-методичною, науковою, допоміжною вітчизняною та зарубіжною літературою з питань, що розглядаються, уміння отримувати інформацію з різноманітних джерел (традиційних; спеціальних періодичних видань, ЗМІ, Internet тощо).

Тестове опитування може проводитись за одним або кількома змістовими модулями. В останньому випадку бали, які нараховуються Здобувачу за відповіді на тестові питання, поділяються між змістовими модулями.

Індивідуальне завдання підлягає захисту Здобувачом на заняттях, які призначаються додатково.

Індивідуальне завдання може бути виконане у різних формах. Зокрема, здобувачі можуть виконати його у вигляді реферату. Реферат повинен мати обсяг від 10 до 15 сторінок А4 тексту (кегель Times New Roman, шрифт 14, інтервал 1,5), включати план, структуру основної частини тексту відповідно до плану, висновки і список літератури, складений відповідно до ДСТУ 8302:2015. У рефераті також можна подати словник базових понять до теми. Водночас індивідуальне завдання може бути виконане в інших формах, наприклад у вигляді дидактичного проєкту або презентації у форматі PowerPoint; у такому разі обсяг роботи визначається індивідуально – залежно від теми.

Література, що рекомендується для виконання індивідуального завдання, наведена в цих методичних рекомендаціях, а в електронному вигляді розміщена на Освітньому сайті КНУБА на сторінці кафедри.

Також як виконання індивідуального завдання за рішенням викладача може бути зарахована участь Здобувача у міжнародній або всеукраїнській науково-практичній конференції з публікацією у матеріалах конференції тез виступу (доповіді) на одну з тем, дотичних до змісту дисципліни, або публікація статті на одну з таких тем в інших наукових виданнях.

Текст індивідуального завдання подається викладачу не пізніше, ніж за 2 тижні до початку залікової сесії. Викладач має право вимагати від Здобувача доопрацювання індивідуального завдання, якщо воно не відповідає встановленим вимогам.

Результати поточного контролю заносяться до журналу обліку роботи. Позитивна оцінка поточної успішності Здобувачів за відсутності пропущених та невідпрацьованих практичних занять та позитивні оцінки за індивідуальну роботу є підставою для допуску до підсумкової форми контролю. Бали за аудиторну роботу відпрацьовуються у разі пропусків.

Підсумковий контроль здійснюється під час проведення залікової сесії з урахуванням підсумків поточного та модульного контролю. Під час семестрового контролю враховуються результати здачі усіх видів навчальної роботи згідно зі структурою кредитів.

Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою.

Оцінювання навчальних досягнень (розподіл балів):

Поточне оцінювання			Індивідуальне завдання	Сума балів
ЗМ1	ЗМ2	ЗМ3		
25	25	25	25	100

Шкала оцінювання індивідуальної роботи

Оцінка за національною шкалою	Кількість балів	Критерії
відмінно	30-28	Робота базується на глибокому та всебічному знанні матеріалу, тема розкрита логічно, аргументовано та в повному об'ємі, з посиланнями на сучасні наукові джерела та дотримання норм доброчесності. Висновки обґрунтовні, сформульовані переконливо.
добре	27-25	Робота демонструє гарні знання теми, але містить незначну кількість недоліків, пов'язаних з викладенням матеріалу, його систематизацією або узагальненнями. Робота повинна містити посилання на сучасні наукові джерел та виконана з дотриманням норм доброчесності.
	24-22	Робота демонструє тверді знання теми, але мають місце помилки, пов'язані з викладенням матеріалу, його систематизацією або узагальненнями; можливі неточності у висновках. Робота повинна містити посилання на сучасні наукові джерел та виконана з дотриманням норм доброчесності.
задовільно	21-20	Робота базується на знанні основ дисципліни та виконана з дотриманням норм доброчесності, але має суттєві недоліки щодо викладення матеріалу, його систематизації, висновки недостатньо аргументовані.
	19-18	Робота базується на знанні основ дисципліни, виконана з дотриманням норм доброчесності, але має суттєві недоліки щодо викладення матеріалу, його систематизації, містить теоретичні помилки, висновки слабо аргументовані.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82-89	B	Добре

74-81	C	
64-73	D	Задовільно
60-63	E	
35-59	FX	Незадовільно
<u>0-34</u>	F	

Умови допуску до підсумкового контролю

Здобувачу, який має підсумкову оцінку за дисципліну від 35 до 59 балів, призначається додаткова залікова сесія. В цьому разі він повинен виконати додаткові завдання, визначені викладачем.

Здобувач, який не виконав вимог робочої програми по змістових модулях, не допускається до складання підсумкового контролю. В цьому разі він повинен виконати визначене викладачем додаткове завдання по змісту відповідних змістових модулів в період між основною та додатковою сесіями.

Здобувач має право на опротестування результатів контролю (апеляцію). Правила подання та розгляду апеляції визначені внутрішніми документами КНУБА, які розміщені на сайті КНУБА та зміст яких доводиться Здобувачам до початку вивчення дисципліни.

Питання до модульного та підсумкового контролю

1. Символи та реальність: проблема співвідношення.
2. Властивості політичних символів та їх реалізація в сучасних умовах.
3. Типологія символів.
4. Символічна влада: поняття та роль у політиці.
5. Концепція символічного капіталу П. Бурд'ю.
6. Символічна політика.
7. Маніпуляція як елемент сучасного демократичного політичного режиму.
8. Механізми символічної політики: сутність та реалізація.
9. Політична номіналізація: радянське минуле, українська сучасність.
10. Політичні міфи: історичні витоки та сучасне прочитання.
11. Візуалізація як головний механізм впливу на політичну свідомість в сучасних умовах.
12. Архітектура як інструмент перетворення соціальної реальності.
13. Механізми впливу архітектурних символів на політичну свідомість.
14. Рівні політичної символізації в архітектурі.
15. Методи вивчення політичного символізму архітектурних об'єктів.
16. Архітектор і влада: сценарії взаємодії.
17. Взаємний вплив форми державного правління та архітектури будівель органів влади.
18. Політичні режими: відмінності в архітектурі.
19. Політична урбаністика: предмет, методи.
20. Від класицизму до ампіру: еволюція в контексті суспільно-політичних змін.

21. Функціоналізм в архітектурі: суспільно-політична сутність.
22. Автомонументалізм: суспільно-політична сутність та реалізація в архітектурі.
23. Вплив децентралізації на механізми територіального планування.
24. Місто як символ утопічних політичних вчень.
25. Осьова симетрія в архітектурі як символізація влади та контролю над суспільством.
26. Трансформація символічних функцій столиць: від абсолютизму до національних держав.
27. Класифікація європейських столиць за символічним потенціалом.
28. Концепції столиць: містика влади та простору.
29. Інструмент структурування міського життя.
30. Вулична скульптура: сучасні тенденції та механізми впливу на суспільну свідомість.
31. Політика національної пам'яті в містобудуванні та архітектурі: світовий та український досвід.
32. Представницька архітектура України: символічне прочитання.
33. Образи (міфічних) тварин в архітектурі як політичні символи.
34. Обеліск як політичний символ.
35. Храмова архітектура як засіб символізації влади.
36. Триумфальна колона – символ національних перемог.
37. Історичні та сучасні площі : символічне прочитання.
38. Майдан Незалежності: символічне прочитання.
39. Муралізм як соціально-політичне явище: витоки та сучасні тенденції.
40. Архітектор і художник: проблема соціального замовлення та творчої свободи.

Навчальне видання

ПОЛІТИЧНА СИМВОЛІЗАЦІЯ В АРХІТЕКТУРІ

Методичні рекомендації
з підготовки до практичних занять, самостійної роботи та виконання
індивідуальних завдань для студентів спеціальності 052 «Політологія»

Укладачі:
ПЕРЕГУДА Євген Вікторович
ГЕРБУТ Надія Анатоліївна

Підписано до друку 10.03.2024 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 12-381
Умов.-друк. арк. 1,3. Обл.-вид. арк. 1,5.
Тираж 20 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
E-mail: tooums@ukr.net

*Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 7599 від 10.02.2022 р.*